

Управління культури, національностей та релігій Миколаївської
обласної державної адміністрації
Миколаївська обласна бібліотека для дітей

Досвід, що надихає Кращі практики бібліотек України

Миколаїв
2025

УДК 027.625
Дос 70

Укладачі: Ірина ГОЛЕНКО, Валентина ТАРАСОВА
Літературна редакторка: Валентина ТАРАСОВА
Відповідальна за випуск: Тетяна ЖАЙВОРОНОК

Досвід, що надихає: Кращі практики бібліотек України: Дайджест / Миколаївська обл. б-ка для дітей; уклад. І. Голенко, В. Тарасова. – Миколаїв, 2025. – 28 с.

Видання містить узагальнений огляд публікацій із професійних сайтів та бібліотечних сторінок у соцмережах, що презентують досвід і кращі практики бібліотек України для роботи з дітьми. Сподіваємось, що зібрана інформація буде корисною для фахівців публічних бібліотек та бібліотек об'єднаних територіальних громад.

КНИЖКОВИЙ МАГНІТ: ФОРМАТИ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ

Національна бібліотека України для дітей & Львівська обласна бібліотека для дітей

Театр Камішібай у бібліотеках для дітей України

Театр Камішібай (від японського «kamі» — папір і «shibai» — драма), або «паперовий театр», – це інтерактивний формат оповіді, де історії та казки оживають через послідовну зміну ілюстрованих картинок, які супроводжуються живою розповіддю, музикою та звуковими ефектами.

Цей метод, що зародився в Японії, активно використовується в українських бібліотеках для дітей для розвитку уяви, емоційного інтелекту та формування любові до читання, особливо серед дітей віком 5–12 років.

Камішібай перетворює процес читання на захопливу інтерактивну гру, допомагаючи малюкам уявляти себе героями, осмислювати складні емоції та соціальні ситуації без потреби в акторах на традиційній сцені. Це ефективний інструмент для візуалізації сюжету та активної участі в розповіді.

Досвід Національної бібліотеки України для дітей (м. Київ)

У Національній бібліотеці України для дітей (НБУ для дітей) Камішібай функціонує як інструмент культурного обміну та популяризації іноземної літератури. Вистави проводяться у відділі документів іноземними мовами у межах проєкту «Мова. Культура. Німеччина» за підтримки Goethe-Institut Ukraine. Бібліотека використовує цей формат для показу класичних казок, наприклад, «Бременські музики» братів Гріммів, де послідовна зміна картинок ілюструє пригоди тварин, що долають перешкоди завдяки сміливості та таланту. Кожна історія подається дітям двома мовами: німецькою та українською. Діти активно реагують, уявляючи себе в казковому світі, що сприяє розвитку креативності та емпатії. Протягом 2019–2025 рр. Камішібай став частиною регулярних програм, рекомендованих для відвідування з родичами чи друзями, з акцентом на спільне обговорення істо

Досвід **Львівської обласної бібліотеки для дітей**

У Львівській обласній бібліотеці для дітей (ЛОБД) Камішібай реалізується як проєкт «Камішібай: паперове натхнення» вже третій рік поспіль (з 2022 року) за підтримки Goethe-Institut Ukraine, інтегруючись у Всеукраїнський тиждень дитячого читання, на День читання вголос, під час літніх канікул, різдвяно-новорічних свят тощо.

Бібліотекарі проводять вистави як у стінах бібліотеки так і поза нею – у таборах для ВПО («Recovery Camp»), садочках, школах. Формат включає театралізоване читання з ілюстраціями, що пробуджує інтерес до книг і допомагає обробляти емоції, особливо для дітей, які пережили досвід війни.

Загальний вплив і рекомендації

Досвід обох бібліотек демонструє, як Камішібай перетворює пасивне читання на динамічну взаємодію, сприяючи емоційному оздоровленню, культурній обізнаності та соціалізації. У Національній бібліотеці України (НБУ) акцент робиться на іноземній літературі та розвитку уяви, тоді як у Львівській обласній бібліотеці для дітей (ЛОБД) — на терапевтичному ефекті та інклюзії внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Цей формат легко адаптується: для 5–7 вистав потрібно лише 10–15 хвилин, із можливістю додавання музичного супроводу та обговорення. Його рекомендовано для всіх бібліотек, що працюють із дітьми, як ефективний інструмент популяризації української та світової казки в умовах сучасних викликів.

Театр «Камішібай» у [Центральній міській бібліотеці ім. М. Л. Кропивницького](#) (м. Миколаїв)

Житомирська обласна бібліотека для дітей та юнацтва

У Житомирській обласній бібліотеці для дітей та юнацтва продовжується реалізація пілотного проекту Книжковий клуб «ЧИТОляси», організованого в Молодіжному просторі «Ідея-клуб» за ініціативи Молодіжної ради Житомира.

Клуб має на меті створення культурно-просвітницького середовища для старшокласників і молоді, з акцентом на популяризацію читання, обговорення літератури та взаємний обмін ідеями.

У межах проекту вже відбулися кілька зустрічей.

- Літературне обговорення: Одна із зустрічей була присвячена обговоренню книги Володимира Даниленка «Кохання в стилі бароко». Учасники клубу мали змогу поділитися думками та емоціями, глибше занурившись у текст і відкривши українську прозу з нового погляду.

- Творчі посиденьки: Також у межах «ЧИТОлясів» пройшли дружні посиденьки, під час яких учасники насолоджувалися атмосферою затишку, кави та книг, а також творчо виражали себе через малювання кавою. Ця медитативна практика дозволяє розслабитися та висловити свої почуття через мистецтво.

Зустрічі тривають до двох годин і включають живе спілкування, доповнене мультимедійними презентаціями, що створює особливу атмосферу для обміну думками, емоціями та творчими ідеями.

Практична користь: «ЧИТОляси» трансформують бібліотечний простір на сучасний хаб, який через обговорення літератури та медитативні творчі практики забезпечує інтелектуальний розвиток, емоційне розвантаження та ефективну соціалізацію молоді.

Хмельницька обласна бібліотека для дітей імені Т.Г. Шевченка

Марафон читання «Читацькі перегони»

У межах свого багаторічного літературно-дозвілєвого проєкту «Книга збирає друзів» бібліотека щороку проводить літній марафон читання «Читацькі перегони», спрямований на заохочення дітей до активного читання та участі в бібліотечному житті.

У 2025 році марафон тривав із 2 червня по 15 серпня. До участі запрошувалися читачі віком 8–11 років (учні 3–6 класів).

Учасники марафону накопичували бібліотечну валюту – букоїни, які нараховувалися за:

- прочитану книгу – 10 букоїнів;
- запис друга до бібліотеки – 15 букоїнів;
- участь у заходах – 5 букоїнів;
- відеовідгук на книгу – 20 букоїнів.

Завершальним етапом марафону стало підсумкове свято-бібліошопінг «Читай! Заробляй! Купуй!», під час якого діти мали змогу обміняти зароблені букоїни на подарунки: канцтовари, аксесуари для мобільних пристроїв, іграшки та інші корисні речі. Захід включав інтерактивні ігри, розваги та ярмарок.

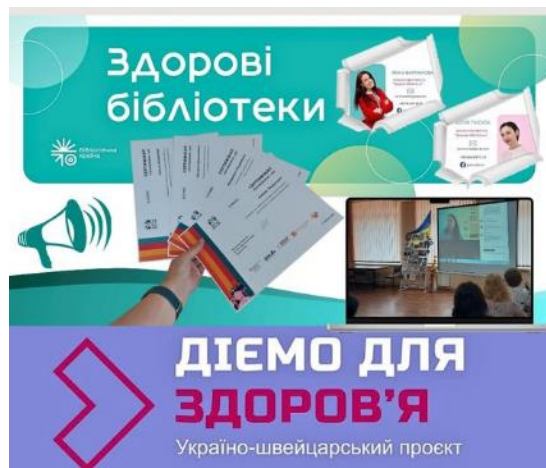

Практична користь: Проект успішно використовує гейміфікацію («букоїни») та бібліошопінг для потужного стимулювання читацької активності, розвитку медіанавичок та ефективного залучення нових читачів, підвищуючи соціальну привабливість бібліотеки.

ЗДОРОВІ БІБЛІОТЕКИ

Цей проект є яскравим прикладом трансформації українських публічних бібліотек у надійні точки опори для громад у сфері охорони здоров'я та профілактики.

Започаткований у 2022 році благодійним фондом «Бібліотечна країна» (у межах україно-швейцарського проекту «Діємо для здоров'я»), цей пілотний проект мав на меті створити комплексну програму інформування громадян щодо профілактики неінфекційних захворювань (НІЗ), використовуючи бібліотеки як основний канал комунікації.

Основні цілі та реалізація:

1. Навчання персоналу: 34 пілотні бібліотеки (зокрема, у Львівській, Полтавській, Дніпропетровській, Рівненській, Херсонській областях) отримали необхідні знання та ресурси для просвітницької роботи.

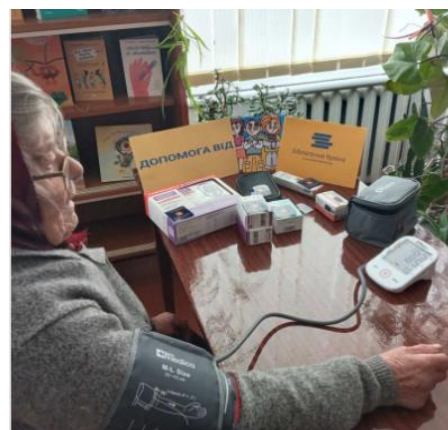
2. Створення інтерактивного простору: Бібліотеки перестали бути

пасивними сховищами медичної літератури, перетворившись на інформаційні та консультаційні центри.

3. Тематичні заходи: Проводилися регулярні освітні заходи, лекції, зустрічі з лікарями та тренінги, спрямовані на просування здорового способу життя та раннього виявлення НІЗ (діабет, серцево-судинні захворювання тощо).

4. Співпраця: Проект наголосив на важливості партнерства між бібліотеками, медичними установами (зокрема, Національною науковою медичною бібліотекою України) та місцевими громадами.

Практична користь: Бібліотеки можуть успішно долати прогалини у знаннях про здоров'я на рівні громади, стаючи доступним і надійним місцем для отримання перевіреної медичної інформації та заохочення до профілактики.

Тепер у бібліотеках, залучених до проекту, можна безкоштовно виміряти тиск, вагу та індекс маси тіла, визначити сатурацію та рівень цукру.

У межах проекту здорові бібліотеки поповнилися також спортивним інвентарем, серед якого: палиці для скандинавської ходи, килимки для йоги, скакалки, фітнес-м'ячі, диски здоров'я, гантелі тощо.

ВСІ РАЗОМ: ІНКЛЮЗИВНІ ПРАКТИКИ ЧИТАННЯ

Сумська обласна бібліотека для дітей

Онлайн-читання дитячих творів із перекладом жестовою мовою

У час, коли безбар'єрність стає важливою суспільною цінністю, бібліотека активно розвиває інклюзивні практики, зокрема – переклад дитячих творів жестовою мовою для дітей із порушенням слуху.

Уже шість років поспіль бібліотека реалізовує пізнавальний інклюзивний проект «Книги дитячі – корисні, яскраві, для малят цікаві!», у межах якого щочетверга проводяться онлайн-читання дитячих творів із перекладом жестовою мовою. Ідея народилася в період пандемії, коли доступ до бібліотек був обмежений, але сьогодні вона набула нового значення – у воєнний час ці читання допомагають дітям із порушенням слуху залишатися у світі літератури, відчувати підтримку та психологічне полегшення.

Відеочитання розміщуються у вільному доступі на [сайті](#) бібліотеки. Переклад жестовою мовою здійснює давня подруга бібліотеки – Оксана Івченко, представниця Сумської обласної організації Українського товариства глухих.

До читань обирають яскраві, добрі та зрозумілі твори, що легко захоплюють увагу дітей. Тематика випусків часто приурочується до свят, визначних подій чи пам'ятних дат, тому кожне відео стає не просто читанням, а справжньою зустріччю з культурою і добром.

Ознайомитися з переліком книг бібліотеки шрифтом Брайля та подивитися переклади творів жестовою мовою можна [тут](#)

Практична користь: Проєкт є прикладом сталої інклюзивної практики, яка використовує онлайн-формат і переклад жестовою мовою для забезпечення безбар'єрного доступу до літератури та надання важливої емоційної й культурної підтримки дітям із порушенням слуху.

СЛОВО, ЩО ПІДТРИМУЄ: ТЕРАПЕВТИЧНІ ФОРМАТИ В БІБЛІОТЕЦІ

Тернопільська обласна бібліотека для дітей

Рефлексійно-терапевтична студія «Голос казок»

Рефлексійно-терапевтична студія орієнтована на дітей віком 6–10 років. Її головна мета – через казку допомогти дітям краще пізнати себе, розвинути емоційний інтелект, подолати страхи та навчитися впевнено висловлювати свої думки й бажання.

Формат занять: Кожне заняття включає читання казки з глибоким змістом, обговорення моральних дилем, творчі вправи на уяву та самовираження, а також спеціальні нейровправи для емоційного розвантаження. Діти фантазують, рефлексують, грають і

вчаться казати «ні», коли це потрібно, – усе в безпечному, підтримувальному середовищі.

Цінність підходу: Казкові герої стають провідниками у світ внутрішніх переживань дитини, допомагаючи їй краще зрозуміти себе та інших. Заняття сприяють розвитку креативності, самооцінки, комунікативних навичок і любові до читання.

Формула студії: Казка + Рефлексія + Терапевтична вправа = М'яке зростання особистості.

Студія «Голос казок» – це простір, де діти не лише читають, а й проживають історії, що допомагають їм рости сильними, чуйними й відкритими до світу.

У межах студії «Голос казок» посилено партнерство між бібліотекарями та батьками: дорослі отримують корисні поради щодо домашнього читання та емоційно підтримувального спілкування з дітьми. Також налагоджено міждисциплінарну взаємодію з психологами, а для родин сформовано спеціальну добірку літератури, яка допомагає продовжити терапевтичний ефект казки вдома.

Практична користь: Студія «Голос казок» є програмою м'якого зростання особистості (Казка + Рефлексія + Терапевтична вправа), яка використовує бібліотерапію для розвитку емоційного інтелекту, подолання страхів та формування впевненості у дітей 6–10 років, залучаючи до процесу батьків і психологів.

[Рівненська обласна бібліотека для дітей](#)

У бібліотеці триває реалізація психологічного проєкту «Ми – є!», який здобув перемогу в Конкурсі мінігрантів бібліотечних ініціатив – 2025, організованому ГО «Рівненське обласне відділення Української бібліотечної асоціації» у партнерстві з профспілкою працівників культури.

Проєкт включає низку заходів, спрямованих на психологічну допомогу та емоційну підтримку як дорослим, так і дітям.

Для дітей проводяться казкотерапевтичні заняття «Книга, яка мене розуміє», бібліотерапевтичний релакс «Книжковий ресурсний наплічник» на яких діти знайомляться з літературними творами, що допомагають зрозуміти власні емоції та

впоратися з ними. Діти активно діляться своїми почуттями, аналізують емоції героїв і створюють позитивні образи. Ці заняття включають інтерактивні ігри та творчу діяльність, що допомогла дітям краще розуміти свої емоції і зміцнити емоційну стійкість.

Для дорослих організовані терапевтичні заходи, зокрема зустрічі з психологами, де учасники мають змогу поділитися своїми переживаннями та навчитися працювати з емоціями.

Один із таких заходів — тренінг «Я жінка, дружина, мама. Я чоловік, сім'янин, тато», де учасники знаходили ресурси для подолання труднощів через методи метафоричних карток та відкриті розмови. Тренінг «Живу на повну: як пережити труднощі та негаразди», де учасники вчаться справлятися з життєвими викликами та відновлювати внутрішній ресурс через практичні вправи.

Проект «Надзвичайні історії маленьких українців» Бібліосторітелінг

Проект «Надзвичайні історії маленьких українців» (під гаслом «Бібліотека для Перемоги») був ініційований колегами з Рівного у відповідь на психоемоційні потреби дітей – внутрішньо переміщених осіб, спричинені повномасштабною війною. Ця бібліотечна ініціатива здобула перемогу у конкурсі мінігрантів від Рівненського обласного відділення Української бібліотечної асоціації у 2022 році.

Мета Проекту: Забезпечення психоемоційної підтримки дітей в умовах воєнного стану через проведення бібліосторітелінгових занять.

Проект реалізовувався за двома ключовими напрямками:

1. Бібліотерапевтичні благодійні майстерні

Щочетверга проводились майстер-класи зі створення оберегів для захисників (янголята, голуби, патріотичні серця, листівки, малюнки) та виготовлення «добрих іграшок» з фоамірану для дітей, які перебувають на лікуванні у медичних закладах Рівного. Діти власноруч створювали оригінальні конверти для своїх малюнків та листівок і записали відеоролик із побажаннями для українських солдатів. Ознайомитися із майстернями можна [тут](#)

2. Бібліосторітелінгові заняття та бесіди

Щосереди проходили історіалТІМЕ «Від серця до серця» та бібліотерапевтичні бесіди «Перехрестя дитячих історій». Заняття відбувалися як у стінах бібліотеки, так і в Рівненському обласному центрі соціально-психологічної допомоги. Під час цих зустрічей діти ділилися та записували власні розповіді про пережитий досвід війни та її наслідки, про мир і перемогу. Це допомагало їм вчитися долати свої страхи та керувати емоціями.

Бібліотекарі зібрали, опрацювали та оформили розповіді дітей у друковану та [онлайн-збірку](#) «Надзвичайні історії маленьких українців», ілюстровану малюнками юних читачів. Проморолики з майстерень також доступні на ютуб-каналі бібліотеки.

Практична користь: Бібліотеки успішно трансформувалися на багатофункціональні центри психологічної стійкості, де через бібліотерапію, сторітелінг та творчість надається цілеспрямована емоційна підтримка як дітям (долання страхів і управління емоціями), так і дорослим (відновлення ресурсу та подолання труднощів).

ЧОТИРИЛАПА ПІДТРИМКА ДЛЯ МАЛЕНЬКОГО ЧИТАЧА

Чернівецька обласна бібліотека для дітей

продовжує реалізацію проєкту «Майстерка добра «Читаємо з чотирилапими», що має на меті підтримку ментального здоров'я дітей шляхом поєднання читання, живого спілкування з тваринами та арттерапевтичної взаємодії.

Ініціатива передбачає регулярні заняття за участю каністерапевтки, психологині й кінологині Антоніни Гошовської, а також собаки-терапевта

Аліси, які вже стали добре знайомими серед відвідувачів бібліотеки. У межах заходів діти читають книги в присутності тварини, отримують емоційну підтримку, покращують комунікативні навички та знаходять впевненість у собі.

Окрім «майстерки з чотирилапими», бібліотека пропонує дітям й інші форми дозвілля, спрямовані на психоемоційну стабілізацію. Зокрема, в «Еко-альтанці», розташованій у внутрішньому дворіку закладу, проходять майстер-класи з арттерапії, екологічні заняття та настільні ігри. Також діє ляльковий гурток «Коли оживають ляльки», постановки якого покликані допомагати дітям краще розуміти власні емоції та почуття.

Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеся Гончара регулярно проводить сеанси каністерапії для дітей в межах програми «Читання з собаками Дорі та Лілу». Під час цих заходів діти мають змогу читати в присутності доброзичливих чотирилапих друзів, що сприяє зниженню страху перед публічним виступом, розвитку емоційного інтелекту та підвищенню впевненості в собі. Заняття проводяться у дружній і невимушеній атмосфері, де діти не лише читають, а й виконують різноманітні завдання та знайомляться з основами кінології.

Сеанси проводяться щовівторка о 15:00. Керівниця заходу – Ельвіра Попова, каністерапевтка, корекційна педагогиня та голова громадської організації «Центр делікатної кінології «Каніс-клуб». Заняття мають терапевтичний характер і допомагають дітям розвивати емоційну чутливість, а також сприяють формуванню позитивного ставлення до читання та спілкування з тваринами.

Львівська обласна бібліотека для дітей розпочинає новий проєкт (в межах ширшого проєкту «Книгосховище») – бібліотерапія із собакою-обіймакою Хібукі.

Хібукі – це розроблена ізраїльськими вченими іграшка для посттравматичної терапії дітей. Заняття з нею потребують спеціального навчання, бо завжди відбуваються в комплексі з іншими активностями, зокрема спілкуванням та читанням.

Практична користь: Бібліотеки надають комплексну підтримку, поєднуючи каністерапію (стабілізація емоцій), бібліотерапію (впевненість у читанні) та арттерапію (соціалізація та самовираження) для розвитку психоемоційної стійкості дітей.

ВЧИМОСЯ ГРАЮЧИ, ДІЮЧИ, ДОСЛІДЖУЮЧИ

У Центральній міській бібліотеці для дітей ім. Шури Кобера і Віті Хоменка міста Миколаєва щовівторка працює медіаклуб «Фішка» – спільний проєкт із Херсонською обласною універсальною науковою бібліотекою ім. Олесь Гончара.

Підлітки знайомляться з основами кіномистецтва: вивчають жанри, аналізують сцени, пишуть міні-сценарії, знімають власні відео й анімації. Під керівництвом наставника Миколи Дудніка вони пробують себе в ролях акторів, операторів, режисерів і художників.

Клуб розвиває творче мислення, командну роботу та медіаграмотність у дружній атмосфері. «Фішка» стала місцем, де кожен має шанс створити власне кіно.

Практична користь: Клуб трансформує теоретичні знання кіномистецтва у практичні навички (медіаграмотність, креативність, командна робота), надаючи підліткам шанс створити власний медіапродукт.

Бібліотека На Стрийській, м. Львів у партнерстві з міжнародною програмою «Edukido» реалізує проєкт неформальної освіти для дітей віком від 3 до 12 років.

Метою ініціативи є організація змістовного дозвілля у літній період та всебічний розвиток дітей шляхом легоконструювання з використанням професійних наборів LEGO Education.

Заняття спрямовані на пізнання світу у доступній ігровій формі, розвиток логічного та креативного мислення, дрібної моторики, мовлення та навичок вирішення прикладних завдань. Діти занурюються у світ фізики, географії, історії, мистецтва, інженерії та основ програмування, виконуючи як індивідуальні, так і групові проєкти.

Окремою тематичною складовою стали заняття з елементами фізики, зокрема майстер-класи з моделювання відновлюваних джерел енергії. Під час таких заходів

діти аналізують проблематику видобутку енергії та конструюють макети вітряків, засвоюючи базові поняття швидкості, маси та площі поверхні.

Практична користь: Проєкт забезпечує змістовне дозвілля, яке через LEGO-конструювання (STEM-підхід) комплексно розвиває технічне мислення, логіку та креативність у дітей 3-12 років.

ТВОРЧІ ФОРМАТИ: ВІД ІДЕЇ ДО САМОВИРАЖЕННЯ

Бібліотека для дітей на Лісовому, м. Київ

реалізує авторський проєкт «Легенди в бібліотеці», спрямований на розвиток творчих здібностей юних читачів. У межах ініціативи талановиті діти беруть участь у майстер-класах від письменниці Дарії Китайгородської та створюють спільну книгу, в якій сучасне

життя київських школярів поєднується з історичним минулим, а майбутнє розкривається крізь дитячі мрії.

Учасники вже вигадали головних героїв, антагоністів, цікаві пригоди та динамічний сюжет, що стане основою майбутнього видання. Завершальним етапом проєкту планується друк книги, яка стане результатом колективної творчої роботи дітей.

Практична користь: Проєкт поєднує літературну освіту та творчість, допомагаючи юним читачам створити та опублікувати власну спільну книгу, що розвиває їхні літературні навички, фантазію та вміння працювати в команді.

Миронівська бібліотека для дітей

— філія Миронівської базової бібліотеки Миронівської міської ради, (Київська область) — проєкт «Шлях до рівноваги».

Цінність проєкту «Шлях до рівноваги», що спрямований на підтримку ментального здоров'я користувачів, полягає у поєднанні зусиль психологів — волонтерів, працівників Миронівського інклюзивно-ресурсного центру і бібліотекарів.

Розроблені спеціальні програми з бібліотерапії, пасивна бібліотерапія поєднується з іншими видами психологічної допомоги — творчими майстернями, театралізованими експромтами за участю дітей, що забезпечує комплексний підхід до відновлення.

У межах проєкту проводяться діагностика проблем, сеанси казкотерапії, зустрічі з авторами дитячих книг, читання і обговорення власних творів. Результатом проєкту стало збільшення кількості користувачів бібліотеки, придбання книжкових новинок на суму понад 150 тис. грн.

Практична користь: Проєкт «Шлях до рівноваги» використовує міждисциплінарний підхід (психологи + бібліотекарі) для комплексного ментального відновлення користувачів, поєднуючи бібліотерапію, казкотерапію та творчі практики, що також стимулює читацьку активність.

Публічна бібліотека м. Пустомити комунального закладу «Пустомитівська публічна бібліотека» Пустомитівської міської ради, (Львівська область) – проєкт «Магія сторінок проти магії екранів: бібліотека, що змінює алгоритм»

Інноваційний, веселий і креативний проєкт пустомитівських бібліотекарів має амбітну мету: повернути молодь і дорослих до читання за допомогою креативних форматів, які конкурують із гаджетами.

Бібліотекарі пропонують інтерактивні інноваційні інтелектуальні форми популяризації читання: подкасти, відео, бібліосеріали, квести, читацькі батли, бібліотечні челенджі, книжкові «інтриги» з елементами гри, театру, соцмереж – усього, що вимикає автопілот скролінгу, натомість вмикає інтерес до книги і сприяє активному залученню та стійкому розвитку читацької культури.

Девіз проєкту «Не скроль, а гортай» підтримується проведенням цікавих заходів і подій: ведеться подкаст «[Бібліокаст](#)» (48 епізодів), знімається бібліосеріал «ЗаОбкладинкою», працює клуб «Книжковий смузі», проводяться літні «Лавандові читання», відеоогляди, стріми, читацькі челенджі і навіть конкурс для читачів «Зважені та начитані».

У бібліотеці оновлено інтер'єри: зони для читання, відпочинку, подій, встановлено світлове табло, розроблено бренд бібліотеки, запрацювали нові сервіси: Bookbox 24/7, бібліоняня, БібліоХаб, проводиться обслуговування пацієнтів лікарні.

Практична користь: Проєкт успішно використовує мультимедійність (від подкастів до челенджів) та інноваційний брендинг для масового залучення молоді до читання, що призвело до вражаючого зростання відвідуваності та перетворило бібліотеку на сучасний, фінансово стійкий культурний центр громади.

Проект «Гра та Правила або Правила Гри»

Проект «Гра та Правила або Правила Гри» ґрунтується на методиці, створеній Філіпом Валлсом, яка є унікальним підходом до розуміння та систематизації ігрової діяльності.

Проект було реалізовано у партнерстві з благодійною організацією «Творчість заради життя» за підтримки Humacoop-Amel, Fondation de France, La Guilde, Council of Europe та Ville de Grenoble.

Мета Проєкту – допомогти дітям, які були змушені покинути домівки через війну, адаптуватися до нових умов, відновити внутрішню рівновагу та навчитись співпраці.

Шестеро працівниць бібліотеки пройшли спеціальне навчання для аніматорів-фасилітаторів у Кракові, одна з них здобула сертифікат тренера і стала головною координаторкою проєкту в Україні, передаючи інноваційні підходи

іншим фахівцям.

Ігрові сесії проводяться для школярів, студентів, поранених військових, пацієнтів дитячої лікарні, а також у форматі сімейних недільних зустрічей. Граючи в «Мафію», «Лото», «Ферму», «Вежу», «Дартс», «Дабл» та улюблений «Твістер», діти не лише отримують позитивні емоції, а й засвоюють важливі соціальні навички – вміння домовлятися, діяти за правилами, чути одне одного. У межах таких ігрових сесій бібліотека активно використовує сучасні настільні та рухливі ігри, що сприяють розвитку, взаємодії та емоційному розвантаженню учасників.

У бібліотеці гра стає не просто дозвіллям, а частиною освітнього процесу: вона допомагає змінити вид

діяльності, переключитися від зосередженої роботи з текстом до активного відпочинку, що сприяє кращому засвоєнню інформації. Школярі із задоволенням проводять тут кілька годин, граючись, спілкуючись і навіть зазираючи на книжкові полиці. А вчителі й батьки, які супроводжують дітей, теж долучаються до гри.

Відео можна переглянути [тут](#)

Практична користь: Проєкт ефективно використовує гру як інструмент психологічної та соціальної реабілітації, допомагаючи ВПО та іншим вразливим групам відновити рівновагу, розвинути навички співпраці, та інтегруючи гру як частину освітнього процесу.

Черкаська обласна бібліотека для дітей:

«Бібліотечне турне «Читаємо, навчаємо»

Книга Дари Корній «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» лягла в основу пригодницького квесту в парку. За деревами й кущами тут «причайлися» 12 духів, які, згідно з віруваннями наших пращурів, населяють ліси, водойми, гори й поля. Дві команди читачів із задоволенням виконували завдання, стилізовані під образи лісовика, хухи, повітрулі, чугайстра, вихровика, спориша й інших міфічних створінь. На різних станціях квесту учасникам потрібно було скласти пазл, відгадати загадки, вирішити задачки на логіку й уважність, продемонструвати ерудицію, а часом і виконати несподівану фізичну вправу. За успішне виконання завдань команди отримували підказку-заохочення. Кожна підказка в підсумку допомагала гравцям визначити додаткового духа природи, особливо важливого для давніх українців саме в цей час року.

На виході з парку на дітлахів чекала книжкова виставка, фотозона й невелика гра за мотивами історично-фентезійного твору Володимира Рутківського «Сторожова застава». Охочі познайомилися з нашою версією голема й каменя сили, що відіграли ключову роль в екранізації цього роману. Діти виконали низку ігрових завдань на тему описаних у «Сторожовій заставі» подій та історичної епохи.

Практична користь: Бібліотека ефективно використовує парковий простір для організації квесту, який інтегрує фізичну активність і логічні завдання з поглибленим вивченням української міфології та літератури, перетворюючи читання на захопливу пригодницьку гру.

Бібліотека на Пріорці для дітей, м. Київ продовжує проєкт «Йога-клуб», що передбачає проведення занять з йоги для дорослих та дітей у бібліотеці. Для дорослих це зустрічі щосереди.

Йога для дітей - заняття і подорож водночас, це цілий комплекс вправ, який дозволяє дитині розвиватися в гармонії з собою, а саме допомагає досягти легкості, бадьорості, енергійності, душевного спокою, рівноваги та витривалості. Дитяча йога відрізняється

від дорослої йоги тим, що асани для дітей викладаються у більш легкій та доступній формі. Заняття традиційно проходять у вигляді гри, адже малечі важко тривалий час залишатися у нерухомому стані. Водночас це допомагає відчувати зв'язок з природою і навколишнім світом.

Практична користь: Проєкт «Йога-клуб» використовує бібліотечний простір для регулярного фізичного та психоемоційного оздоровлення дорослих і дітей, забезпечуючи дітям гармонійний розвиток, бадьорість та душевний спокій через ігрові форми йоги.

БІБЛІОХАБИ

Програма «Мандрівний хаб стійкості»

Херсонська обласна бібліотека для дітей імені Дніпрової Чайки, усвідомлюючи гострі потреби громади, ініціювала програму «Мандрівний хаб стійкості». Проєкт стартував за підтримки Департаменту реалізації гуманітарної політики Херсонської обласної державної адміністрації.

Програма є результатом спільної діяльності КЗ «Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрової Чайки» та проєкту «Психологи на війні». Заходи проводяться безпосередньо на деокупованих територіях Херсонської області.

Мета програми: Психологічна реабілітація населення, зокрема дітей, що постраждали від наслідків окупації, військових дій та екологічної катастрофи, спричиненої руйнуванням Каховської ГЕС.

Діяльність «Мандрівного хабу стійкості» спрямована на повернення постраждалих до нормального сприйняття життя, відновлення здатності до навчання та повноцінної суспільної взаємодії.

Практична користь програми «Мандрівний хаб стійкості» полягає у негайному та адресному наданні критично важливої психосоціальної допомоги в умовах відновлення деокупованих територій.

Психологічна реабілітація на місці

- **Доступність допомоги:** Завдяки формату «Мандрівний хаб» психологічна допомога доставляється безпосередньо у віддалені та постраждалі деокуповані громади, долаючи логістичні та фінансові бар'єри для населення.

- **Спеціалізована підтримка:** Співпраця з проектом «Психологи на війні» гарантує надання кваліфікованої, травмо-орієнтованої допомоги для подолання наслідків воєнних дій та пережитого стресу, зокрема й від екологічної катастрофи (затоплення).

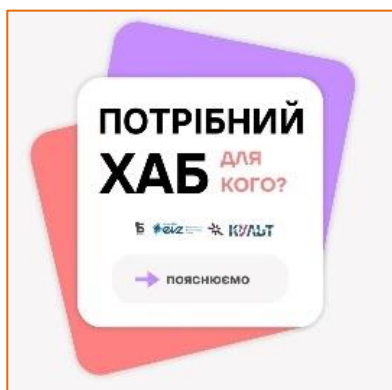
Відновлення дитячої адаптації

- **Нормалізація життя:** Заходи спрямовані на відновлення здатності дітей до навчання та їх повернення до здорового соціального функціонування, що є ключовим для їхнього майбутнього розвитку.
- **Стійкість та взаємодія:** Програма допомагає дітям відновити здатність до проявів суспільної взаємодії, сприяючи соціальній реінтеграції та формуванню емоційної стійкості в умовах триваючої кризи.

Розширення функції бібліотеки

- Проект демонструє ключову роль бібліотеки як центру стійкості та гуманітарної допомоги на постраждалих територіях, розширюючи її традиційну функцію та адаптуючи її до потреб воєнного часу.

Програма є надзвичайно важливою для швидкого відновлення психологічного здоров'я жителів Херсонщини, що є основою для подальшого відновлення регіону.

КУ «Міська публічна бібліотечна система міста Запоріжжя»

З 1 лютого 2025 року у бібліотеці втілюється **проект «Багатофункціональний простір «Потрібний хаб»»**.

Цей хаб дійсно потрібний: майстерня шиття, шаховий клуб, консультації з фінансових, юридичних і психологічних питань, курси йоги, воркшопи, тренінги, лекції, клуби, кінопокази, мовні зустрічі, сеанси арт- і бібліотерапії – все це відбувається у мультифункціональному просторі цієї бібліотеки.

Усього проведено 239 подій. Формати побудовано так, щоб кожен міг знайти свій шлях до залучення: через відвідування заходів, консультування, навчання, ініціативу або волонтерство. Таким чином, «Потрібний хаб» – це приклад сучасної бібліотечної інновації, де мультиформатність, партнерство, соціальна чутливість і відкритість утворюють єдину синергійну модель сталого впливу на громаду.

Практична користь:

Проект «Багатофункціональний простір «Потрібний хаб» демонструє синергію мультиформатності та соціальної чутливості, що забезпечує сталий вплив на громаду.

- **Комплексна підтримка:** Надання фінансових, юридичних і психологічних консультацій покриває нагальні соціальні потреби громади в одному місці.

- **Освіта та розвиток:** Організація навчальних курсів (йога, воркшопи, тренінги, мовні зустрічі) сприяє безперервному навчанню та розвитку нових навичок.

- **Психоемоційне оздоровлення:** Сеанси арт- і бібліотерапії допомагають у підтримці ментального здоров'я та емоційної стійкості.

- **Соціалізація та інклюзія:** Залучення через клуби, майстерню шиття, шаховий клуб, ініціативу та волонтерство створює можливості для спілкування, самореалізації та активної участі всіх членів громади.

ДІТИ 6+

— ми хочемо сформувати сучасний осередок неформальної, громадянської освіти та громадської активності для розвитку потенціалу та можливостей дітей в Запорізькій громаді.

Шахи Фінансова грамотність
Профорієнтаційні заходи
Speaking club Активність
Комп'ютерна грамотність

МЕШКАНЦІ МІСТА 14+

— на базі багатофункціонального простору, в якому будуть реалізовані спільні ініціативи, плануємо зміцнити згуртованість громади та учасників громадянського суспільства.

Кіноперегляд
Теніс Шахи Дискусії
Мовленнєвий клуб Медитації

ВПО ТА БІЖЕНЦІ

— наша мета - сприяти соціальному взаємодії та суспільній інтеграції вимушених переселенців, біженців шляхом їх залучення до різноманітних активностей

Арт-терапія Модельовані ігри
Йога Релакс-малювання
Юридичні консультації

Бібліотека-філія №8 для юнацтва Олександрійської міської централізованої бібліотечної системи,

Разом_Хаб – «третє» місце Олександрійської громади. Цифрова освіта, опанування ІТ-технологій, тренінги з комунікативних навичок для успішного працевлаштування, навчання ветеранів війни основам бізнесу, заняття розмовних клубів англійської мови, заходи з арт-терапії, особистого розвитку, консультації психолога і адвоката, кіновечори, студія йоги, крафт-майстерня і безкоштовний тренажерний зал, – це лише частина

подій, які відбуваються у хабі Олександрійської бібліотеки.

Практична користь:
«Разом_Хаб» є прикладом сучасної бібліотечної інновації, яка, інтегруючи цифрову освіту, бізнес-навчання для ветеранів, юридичні консультації та студію йоги, стає незамінним центром для розвитку, реабілітації та соціалізації Олександрійської громади.

ОБ'ЄДНАННЯ НАВКОЛО КНИГИ

Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська обласна бібліотека для юнацтва ім. Романа Іваничука» – проєкт «Координаційна платформа #Усі Свої зі створення інструментарію пам'ятування щодо авторських і меморіальних літературних творів новітніх Героїв України в рамках VII Всеукраїнського форуму військових письменників».

Зробити почутими творчі голоси тих, хто вже назавжди не з нами, а книгу – інструментом єднання громади та патріотичного виховання – таке завдання ставить надзвичайно важливий, унікальний проєкт знаменитої львівської бібліотеки.

Напрями і формати проєкту: презентація творчості загиблих письменників; робота з творами-спогадами членів родин загиблих героїв; створення інструментарію промоції цього пласта літератури для бібліотекарів.

Учасниками проєкту стали бібліотекарі Львова та області, Дніпра, Кам'янського, Кропивницького, Білої Церкви, Жовтих Вод, Києва, Рівного, Полтави, Ужгорода, Луцька, Павлограда, Миколаївщини, Луганщини, Донеччини, Тернопільщини, члени родин загиблих письменників з Херсону, Києва, Краматорська, Жидачева, Одеси, Шептицького, Тернополя, Львова, члени родин новітніх Героїв України, військові письменники, а також відвідувачі публічних подій Всеукраїнського форуму військових письменників.

Події відвідало 1 100 осіб, а віртуальних відвідувачів було майже 14,5 тисяч осіб, 50 публікацій, 150 постів в соцмережах, – це лише статистика проєкту, головна мета якого – пам'ять про Героїв, про людей літератури, що загинули у подіях російсько-української війни.

Практична користь: Проєкт є координаційною платформою, що використовує літературу Героїв для формування національної пам'яті, забезпечує бібліотекарів інструментами для її промоції та надає соціальну підтримку родинам загиблих.

[Львівська муніципальна бібліотека](#)

Проєкт «Книгообмін «Книжкова площа» – це масштабна ініціатива Львівської муніципальної бібліотеки, що об'єднує міста та людей навколо книги.

Цей загальноміський проєкт має на меті зробити книги доступнішими для громади та підкреслити важливу роль бібліотек як координаторів сучасного книгоруху.

У 2025 році акція одночасно охопила п'ять міст – Львів, Тернопіль, Терєбовлю, Житомир і Дніпро – і стала публічною подією просто неба з насиченою культурно-мистецькою програмою.

«Книжкова площа» – це не лише книгообмін, а й простір для живого спілкування, обміну думками про літературу, формування звички читати та створення альтернативного формату сімейного дозвілля.

Загалом захід відвідали 15 300 людей, які обміняли 12 311 книг. У Львові 5 000 учасників обміняли 5 950 книг, у Дніпрі – понад 4 000 відвідувачів і 1 500 книг, у Тернополі – 3 000 учасників і 2 068 книг, у Терєбовлі – 1 000 людей і 533 книги, у Житомирі – 2 300 учасників і 2 236 книг.

У межах проєкту було проведено 15 різноманітних активностей, а подію транслювало мандрівне радіо «SKOVORODA» – запис доступний для перегляду в будь-який час.

Практична користь: «Книжкова площа» – це ефективний, мультиміський проєкт, який через масовий книгообмін та культурну програму не лише підвищує

доступність літератури, але й зміцнює роль бібліотек як ключових центрів соціалізації та популяризації читання.

СПІЛЬНОТВОРЕННЯ

Публічна бібліотека Чортківської міської ради

«Бібліотечний Гараж»

У вересні 2024 року в місті Чорткові відкрився «Бібліотечний Гараж» — модульний павільйон у дворі бібліотеки, який перетворився на інклюзивний громадський простір.

Це дозволило розширити можливості бібліотеки, яка вже не вміщувала всі активності та спільноти.

Проект втілює ГО «Буковинська агенція регіонального розвитку» у партнерстві з Чортківською публічною бібліотекою та Чортківською міською радою.

Цей простір задуманий як центр спільнотворення: він об'єднує мешканців громади, служить майданчиком для зустрічей, творчих подій, лекцій, майстер-класів, музичних джемів, фотопроектів і зустрічей «Університету срібного віку».

Особливість проекту — утилітарне переосмислення простору, який не міг бути широко змінений через статус пам'ятки архітектури, — через розробку

модуля, що використовує двір бібліотеки як продовження інтер'єру.

Проект реалізовано в межах конкурсу, у якому Чортківська громада стала однією з переможниць, отримавши грант у розмірі 1 000 000 грн та менторську підтримку від експертів з архітектури, культури та соціальної взаємодії.

Задля того аби проект відповідав потребам жителів, розробка концепції проводилась за участі громади — через дизайн-сесії та обговорення, щоб втілити їхні побажання.

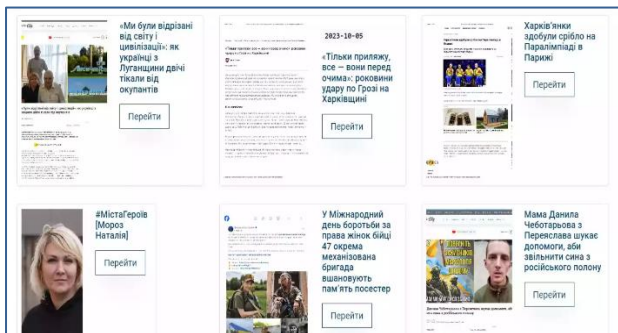
Сьогодні цей простір не просто функціонує — він живе: тут регулярно проходять клуби, виставки, тренінги, зустрічі, культурні івенти.

Практична користь: «Бібліотечний Гараж» зміцнює локальну спільноту, залучає різні вікові та соціальні групи, створює безпечне місце для подій і взаємодії, а також розширює можливості бібліотеки без втручання в об'єкт культурної спадщини.

[Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка](#)

Проект «[Цифровий архів документів про російсько-українську війну](#)»

Проект-переможець цьогорічного конкурсу «Бібліотека року» ніколи не втратить своєї актуальності, адже його мета – зберегти пам'ять про російсько-українську війну для майбутніх поколінь.

Харківські колеги працюють над формуванням цифрового архіву документів про російсько-українську війну на базі унікальної цифрової платформи, що забезпечує колективне документування, системне накопичення, довготривале зберігання

та відкритий розподілений доступ до матеріалів для користувачів.

Значна частина документів та свідчень перебуває під ризиком втрати або пошкодження, тому створення системного електронного архіву є необхідним кроком для їхнього збереження.

Архів забезпечує організований доступ до матеріалів для дослідників, освітніх установ і громадськості, сприяє формуванню надійної документальної бази для історичних досліджень, аналітики та протидії дезінформації. Має довгострокову цінність – накопичує документи в реальному часі та гарантує їхнє збереження для майбутніх досліджень наслідків війни.

Зараз цифровий архів містить 17 321 документ і постійно активно поповнюється. Сформовано професійну спільноту (учасники-оператори архіву), що здобула досвід у сфері цифрового документування.

Над створенням проєкту працює 41 особа: 17 фахівців – персонал бібліотеки, 24 волонтери – представники 19 бібліотек різних систем та відомств, закладів вищої освіти, 10 установ-партнерів, що реалізують проєкти з документування війни. На власному бібліотечному сервері розгорнуто [сайт архіву](#).

Практична користь: Харківська бібліотека створює життєво необхідний цифровий архів, який гарантує збереження первинних, ризикованих до втрати, свідчень про війну для майбутніх поколінь, забезпечуючи надійну документальну основу для досліджень та протидії пропаганді.

Львівська обласна бібліотека для дітей

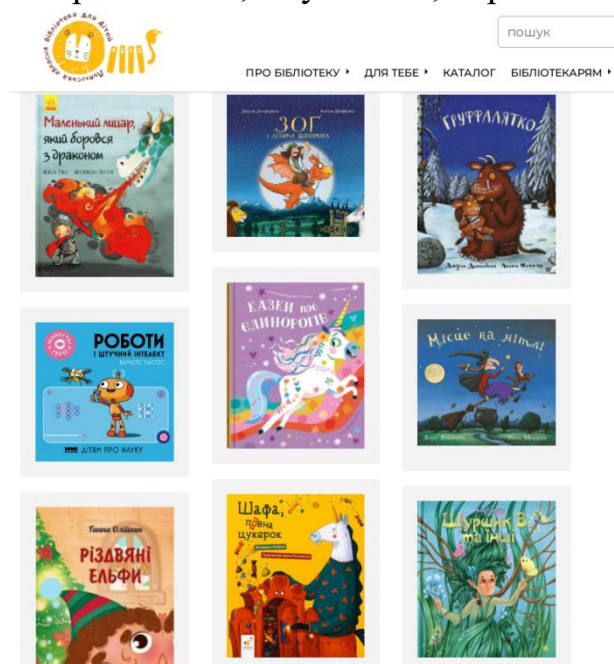
Проект «Герой у кадрі»

Це яскравий приклад того, як дитяче читання може поєднуватися з сучасними цифровими технологіями, відкриваючи нові формати взаємодії з книгою.

Його суть полягає в тому, що герої з обкладинок дитячих книжок оживають у форматі **3D-анімації**. Завдяки мобільному додатку **Artivive**, читачі можуть навести камеру смартфона на обкладинку книги — і побачити, як персонаж рухається, реагує, «виходить» у простір.

Цей проєкт створено з метою зробити читання більш захопливим, емоційно насиченим і технологічно привабливим для сучасних дітей. Він стимулює уяву, заохочує до пізнання світу книжок і формує новий тип читацького досвіду — інтерактивний, візуальний, персоналізований.

Щотижня сайт бібліотеки поповнюється новими анімованими обкладинками, кожна з яких має власний стиль, атмосферу та сюжетну динаміку. Персонажі стають «більшими» за саму книжку — вони буквально виходять назустріч своєму читачу.

Ось перелік книг, які вже готові до перегляду. Ви зможете ознайомитися з ними [ТУТ](#).

Як це працює:

- завантажити безкоштовний додаток **Artivive** з Google Play або App Store;
- навести камеру на обкладинку

книги чи її зображення на екрані;

- спостерігати, як герой оживає у просторі та «входить» у реальний світ.

Проект «Герой у кадрі» — це приклад того, як бібліотека може стати майданчиком для творчих експериментів, де книжка перетворюється на мультимедійну подію, а читання — на захопливу пригоду.

Практична користь: «Герой у кадрі» успішно використовує доповнену реальність для трансформації пасивного читання в інтерактивну 3D-пригоду, ефективно заохочуючи сучасних дітей до книги та позиціонуючи бібліотеку як інноваційний мультимедійний центр.

ДЛЯ НОТАТОК

